

LİBYA

ÜLKE PROFİLİ

T.C.
Ticaret Bakanlığı
Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği
Genel Müdürlüğü

İÇİNDEKİLER

1. GENEL BİLGİLER	3
2. GENEL EKONOMİK DURUM.....	5
3. DIŞ TİCARET.....	7
4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR.....	10
5. TÜRKİYE ile TİCARET	13
EKLER:	15

1. GENEL BİLGİLER

Başlıca Sosyal Göstergeler

Resmi Adı	Libya
Yönetim Biçimi	Temsilciler Meclisi (Geçici)
Resmi Dili	Arapça
Başkent	Trablus : 1.019.000 kişi
Yüzölçümü	1.759.540 km ²
Nüfus	6,87 milyon kişi (IMF 2025 Tahmini)
Dini Yapı	Müslüman %96,6, Hristiyan %2,7, Diğer%0,7
Büyük Kentler	Bingazi: 633.000, Mısrata: 286.000, Tobruk: 138.000, Sebha: 99.000, Zaviye: 87.000,Sirte: 78.000 (kişi)
Para Birimi	Libya Dinarı

Kaynak: Economist Intelligence Unit, Country Report, CIA Fact Book, IMF

Coğrafi Konum

Afrika kıtasının, kuzeyinde Akdeniz kıyısında yer alan Libya, kuzeyde Akdeniz, doğuda Mısır, güneydoğuda Sudan güneyde Nijer ve Çad, batıda ise Cezayir ve Tunus'la çevrilidir.

Yüzölçümü 1.759.540 km²ye ulaşmaktadır. Toprak bakımından Afrika'nın dördüncü büyük ülkesidir. Bu geniş toprakların % 95'i çöl veya kurak arazidir. Libya iklimi yükseklik ve denize yakınlık bakımından çeşitlilik arz eder. Fakat genel olarak ülke, çöl ikliminin tesiri altındadır. Yazları oldukça sıcak ve kurak, kışları çoğunlukla ılık ve az yağışlı geçer. Bu yağışlar, birkaç haftayı bulmaz. Bahar aylarında güneyden esen Ghibli rüzgarı, Sahranın kavurucu sıcaklığını kuzeye doğru taşır.

Siyasi ve İdari Yapı

7 Şubat 2011 tarihinde ülkede başlayan ayaklanmalar neticesinde mevcut rejim devrilmiştir. Geçen zaman içerisinde ülkede huzur, güven ve istikrarı tesis edebilecek bir yönetim kurulabilmiş değildir. Ülke yönetimini ele geçirmek amacıyla ülkede farklı güçler arasında zaman zaman yaşanan silahlı çatışmalar olsa da nihayetinde ortak mutabakatı sağlayacak bir yönetimin kurulması beklenmektedir.

Nüfus ve İstihdam

Ülkede nüfusun 6,98 milyon olduğu tahmin edilmektedir. Libya kilometrekareye düşen üç kişi ile dünyanın nüfus sıklığının en az olduğu ülkelerinden biridir. Nüfus artış hızı %2,5 seviyesindedir. Nüfus oldukça genç olup, %30'u 15 yaşın altındadır. 65 yaşın üzerindeki nüfus bölgedeki ülkeler arasında düşük düzeyde olup, toplam nüfusun %4'üdür. Nüfusun %85'i sahildeki şehirlerde özellikle Trablus ve Bingazi'de yoğunlaşmıştır. Arap ve Afrika ülkelerinden göçmen işçiye ihtiyaç duyulmakta olup, bu sayı 1 milyon civarındadır.

Libya Kuzey Afrika'daki en yüksek okuryazarlık ve okullaşma oranına sahip ülkedir. Okuryazar yetişkin oranı %84 seviyesindedir. İlk ve orta eğitimde okula devam oranı %96 civarındadır. Eğitim 6-15 yaşları arasında zorunludur. Kız öğrencilerin okullaşma oranı diğer Arap ülkelerine göre daha yüksektir. Trablus, Bingazi, Marsa el-Brega, Misurata, Sebha ve Tobruk'ta üniversiteler mevcuttur.

Doğal Kaynaklar

Zengin petrol ve doğalgaz yataklarına sahip Libya'nın ekonomisinin neredeyse tamamı hidrokarbonlara dayanmaktadır.

ABD Enerji Bilgi İdaresi (EIA)'nin 2025 verilerine göre, Libya 48,4 milyar varil kanıtlanmış ham petrol rezervi ile dünyada en çok petrol rezervine sahip ülkeler arasında 9. sıradadır. 2023 yılında günde 1,2 milyon varil ham petrol üretimi olan Libya, dünya petrol üreten ülkeler arasında 17. sıradadır. 2025 verilerine göre, 1,5 trilyon m³ kanıtlanmış doğalgaz rezervine sahip olan Libya, 2023 yılında yıllık 394 milyar feet³'lük doğalgaz üretimi ile dünyada 40. sıradadır.

2. GENEL EKONOMİK DURUM

Temel Ekonomik Göstergeler

	2024	2025	2026*	2027*	2028*	2029*	2030*	2031*
GSYİH (Nominal Fiyatlar milyar \$)	49,35	44,73	52,45	50,08	49,77	49,84	49,76	49,47
GSYİH Büyüme (Reel Fiyatlar -%)	4,2	15,9	6,7	4,5	4,5	4,2	4	3,8
Kişi Başına Düşen Milli Gelir (Nominal Fiyatlar- \$)	6 686	5 999	6 962	6 580	6 472	6 415	6 339	6 238
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	2,1	1,8	10,5	10,2	10,2	10,2	10,2	10,2
Cari İşlemler Dengesinin GSYİH'ya Oranı (%)	18,3	-4,2	0,9	0,6	0,5	0,4	0,4	0,4
Nüfus (milyon)	7,38	7,46	7,53	7,61	7,69	7,77	7,85	7,93

(*) Tahmini veriler

Kaynak: IMF-2026

Libya'nın ekonomisinin temel belirleyicisi hidrokarbonlardır (petrol, doğalgaz). Ülkenin ihracat gelirlerinin %98'ini, GSMH'nin %25'ini ve devlet gelirlerinin %90'ını hidrokarbonlar oluşturmaktadır.

Libya'da tarım sektörünün GSMH içindeki payı %3'ü geçmemektedir. Tarım Akdeniz kıyısında ve geleneksel yöntemlerle yapılmaktadır. Ülke genelinde görülen çölleşme tarımsal üretimi olumsuz etkilemekte ve üretim maliyetlerini arttırmaktadır. Petrol dışında oldukça sınırlı seviyede olan sanayi üretimi petrol ürünleri, demir ve çelik, gıda, çimento ve inşaat malzemeleri alanlarında yoğunlaşmıştır.

Tüm hizmetlerin devlet tarafından yürütüldüğü Libya'da, 2007'den itibaren az sayıda da olsa özelleştirmeler gerçekleştirilmiştir. Özellikle bankacılık sektöründe yabancı yatırım çekilmeye çalışılmış, bu politika neticesinde 2007 ve 2008'de 5 kamu bankasının ikisi yabancı yatırımcılarca satın alınmıştır. Kalan üç bankanın ikisi ileride özelleştirilmek üzere tek çatıda birleştirilmiştir. 2010 yılından itibaren yabancı bankaların ülkede faaliyet göstermesine izin verilmiştir.

Ayrıca, ekonomik çeşitliliğin yaratılamaması, beraberinde işsizlik oranının da yüksek düzeylerde seyretmeye devam etmesine yol açmıştır. Hidrokarbon sektörünün gelirlerin çok büyük bir kısmını oluşturmasına karşın, işgücünün yalnızca % 3'lük bir bölümünü istihdam ettiği ülkede, gizli işsizlik de dikkate alındığında işsizlik oranının % 30 civarında olması halkın memnuniyetsizliğini arttıran unsurlardan olmuştur.

Libya'ya uygulanan yaptırımların kalkması ile birlikte yeni petrol ve gaz projeleri yabancı yatırıma açılmıştır. Tarım, ağır ve hafif sanayi, enerji ile turizm yabancı yatırıma açılan diğer alanlardır.

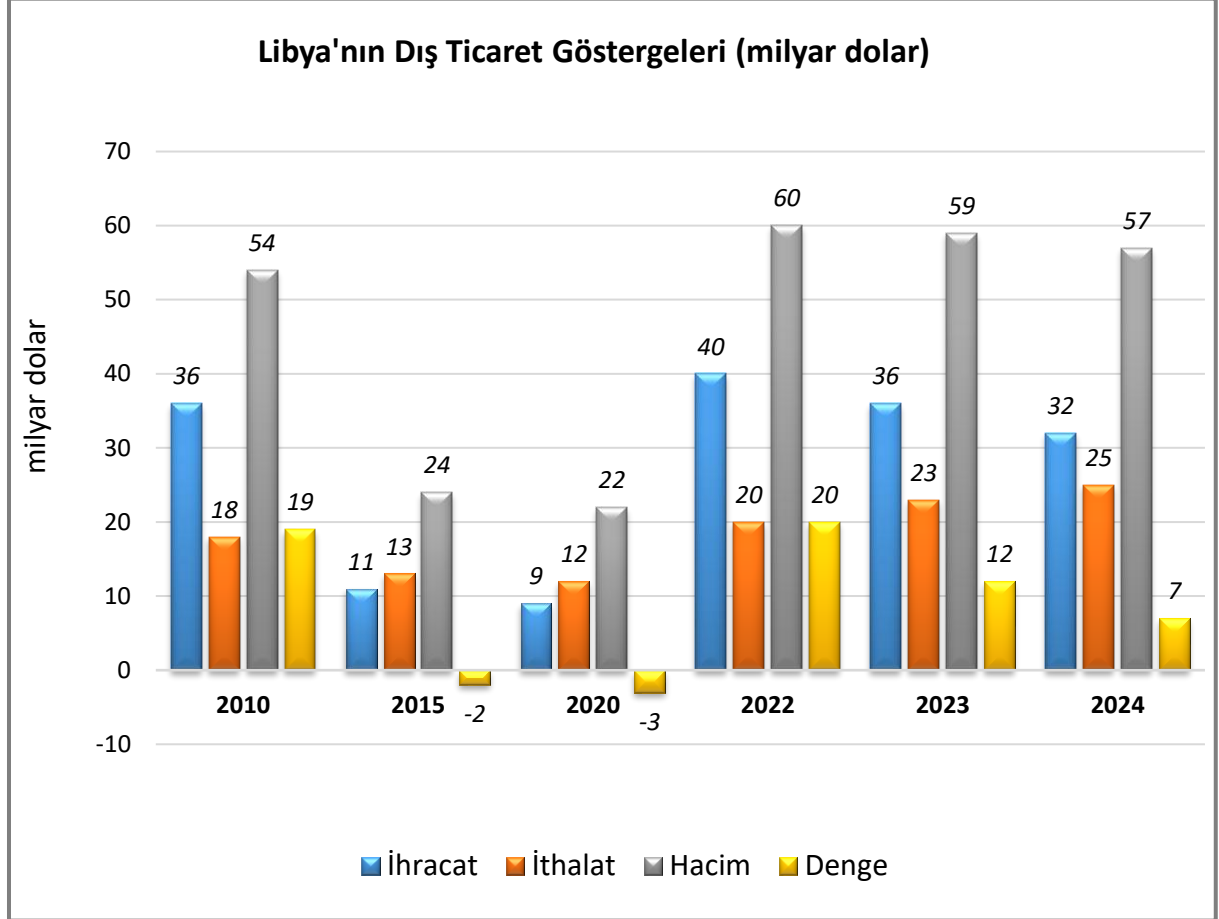
Libya tüm petrol zengini ülkelerin klasik problemleri olan ekonomide hidrokarbonlar dışında sektörel çeşitliliği gerçekleştirilememesi ve yabancı işgücüne bağlı kalma sorunları ile karşı karşıya bulunmaktadır.

“Petrol dışında ekonomide çeşitliliği sağlama politikası” ekonomik politika ve yeni yatırım programlarında temel amaç olmakla birlikte bu konuda sınırlı başarı sağlanmıştır. Tarım sektörünün performansı hayal kırıklığına neden olmuştur. Üretim, ekilebilir toprakların ve yerli işgücünün sınırlı olmasından olumsuz etkilenmiştir. Sanayi işletmeleri düşük kapasite sorunu ile karşı karşıyadır.

3. DIŞ TİCARET

Genel Durum

Ülkenin Dış Ticareti

Kaynak: Trademap - 2024 Mirror Data/Libya

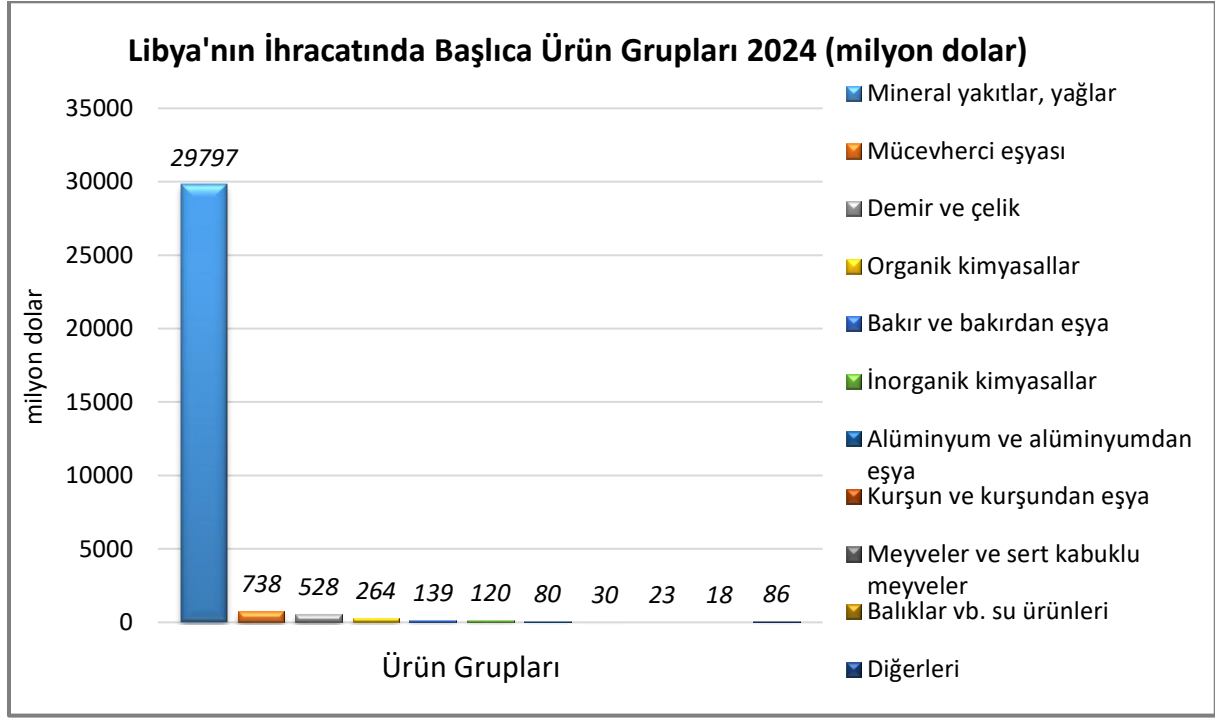
Trademap veritabanının yansıtılmıő (mirror) verilerine göre Libya 2024 yılında 32 milyar dolarlık ihracat 25 milyar dolar ithalat gerçekleőtirmiő.

Libya'nın dünyaya ihracatında en önemli ürünleri, ham petrol, altın, petrol gazları, petrol yağları, demirli ürünler, asiklik hidrokarbonlar, dökme demir hurdası, bakır hurdaları, amonyak, taşkömürü katranı yağı, alüminyum hurdaları ve inşaat demiridir.

Ülkenin dünyadan ithalatında en önemli ürünler, petrol yağları, tütün, türbinler, otomobiller, pancar şekeri, mücevherler, ilaçlar, demir cevherleri, kablolar, bilgi işlem makineleri, ham altın ve karayolu taşıtlarının aksam ve parçalarıdır.

Başlıca Ürünler İtibarı ile Dış Ticaret

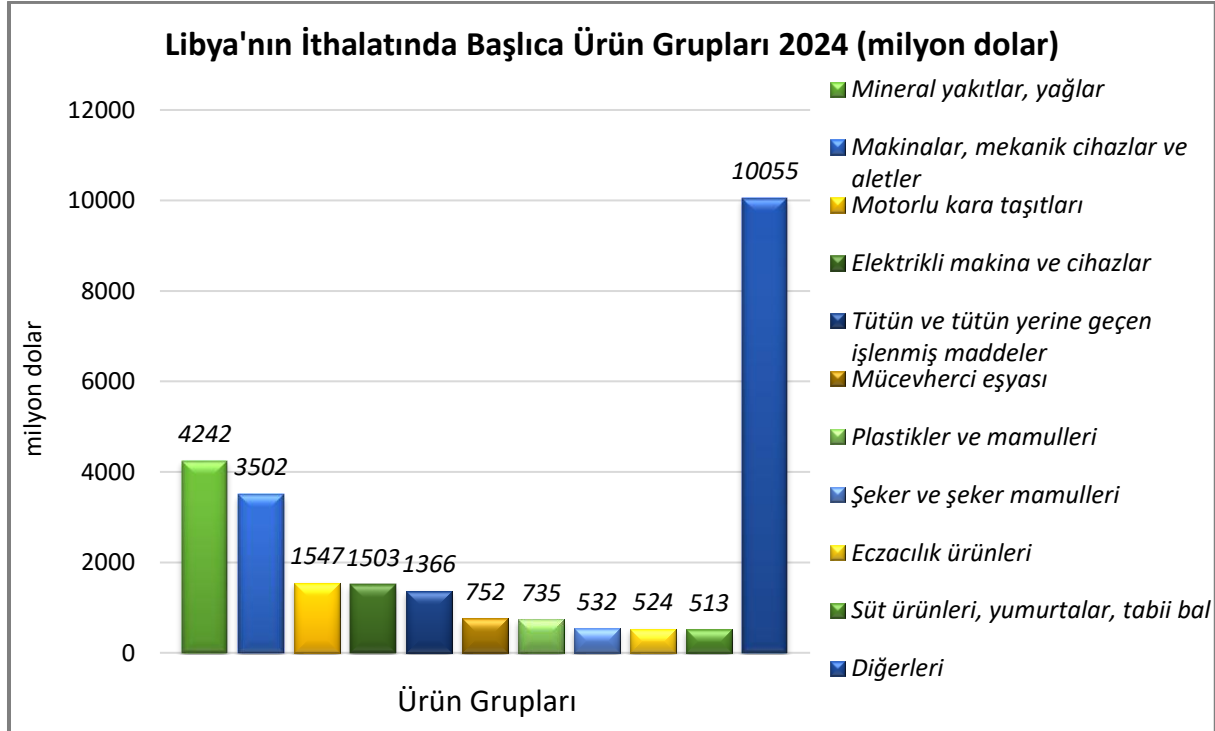
İhracat

Kaynak: Trademap – 2024 Mirror Data/Libya

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

İthalat

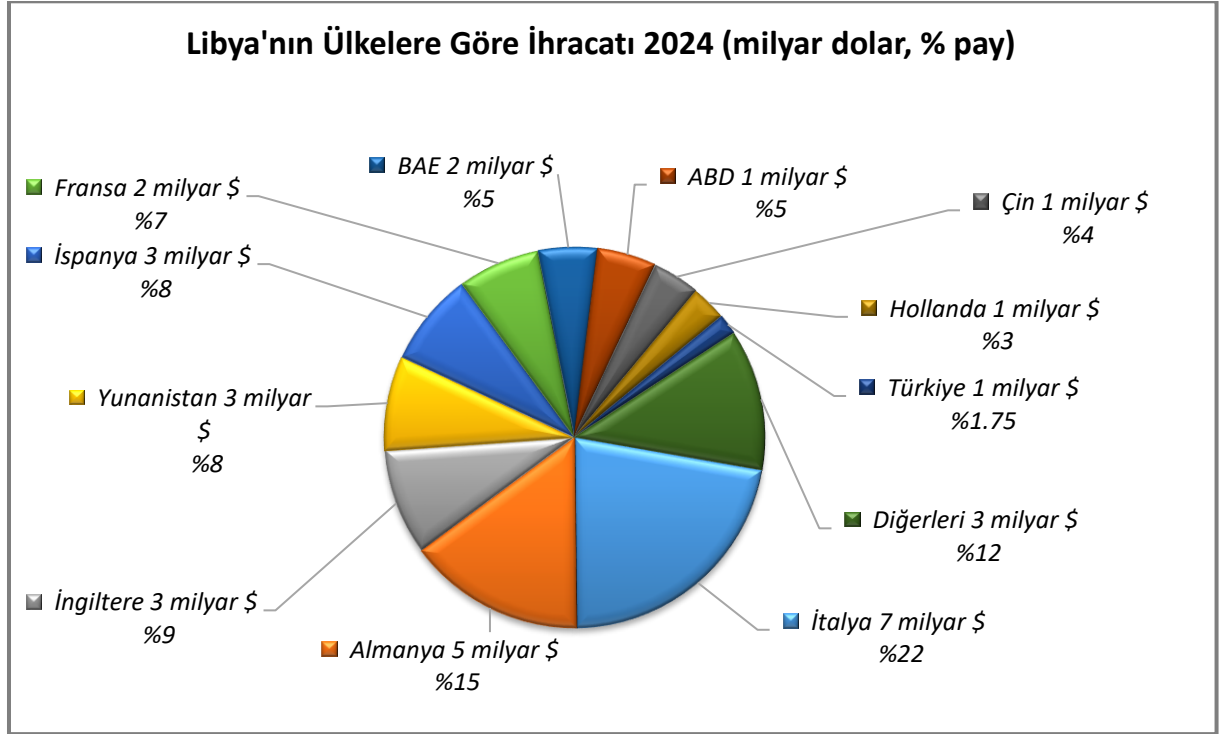

Kaynak: Trademap – 2024 Mirror Data/Libya

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

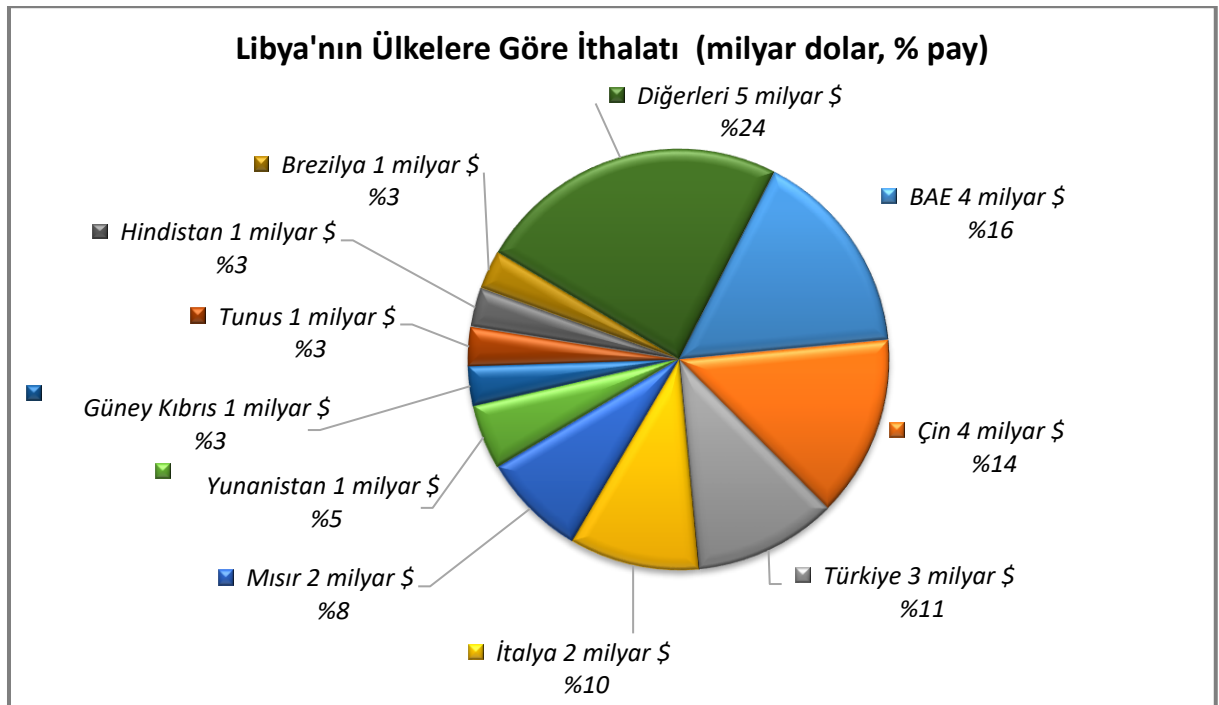
Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticaret

İhracat

Kaynak: Trademap – 2024 Mirror Data/Libya
[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

İthalat

Kaynak: Trademap – 2024 Mirror Data/Libya
[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR

Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü

Libya yabancı sermayenin ülkeye çekilmesi amacıyla 1997/ 5 Sayılı kanunu yürürlüğe koymuştur. Kanunun uygulanmasına yönelik hükümler ise Genel Halk Komitesi'nin 2002/21 sayılı Yönetici Düzenlemesi ile konulmuştur. Yasa 1997 yılında çıkmış olmasına rağmen gerçek anlamda ülkeye yabancı sermaye girişine 2005 yılı başından itibaren izin verilmiştir.

Mezkûr yasada yabancı sermayeye açılan alanlar da sayılmaktadır.

- Sanayi
- Sağlık
- Turizm
- Hizmetler
- Tarım
- Genel Halk Komitesi tarafından ilerde belirlenebilecek diğer sektörler

Bu alanlarda uygulanacak yatırımlara 5 yıl boyunca, sağlanan karların tekrar yatırıma dönüştürülmesi kaydıyla gelir vergisi muafiyeti tanınmaktadır. Yatırım "stamp duty"den de muaf tutulmaktadır.

2004/147 sayılı Başbakanlık "Kararı" ile de yabancı sermayenin Libyalı firmalarla ortaklık kurarak yatırım yapmasına izin verilen sektörler belirlenmiş bulunmaktadır. Yasada yer alan ana başlıklar aşağıda belirtilmektedir. Karar 1997 yılında çıkartılan yasanın kapsamını genişletmektedir.

- Ulaştırma
- Sağlık
- Sanayi
- Eğitim
- Ziraat
- Denizcilik
- Turizm
- Belediye Hizmetleri

Mıstara Serbest Bölgesi de yatırımcılara yeni olanaklar sağlamaktadır.

Dışa açılma ve piyasa ekonomisine geçiş dönemi içinde bulunan Libya'da petrol ve ona bağlı diğer endüstriler dışında gelişmiş endüstri kolu bulunmamaktadır. Bu çerçevede özellikle inşaat malzemeleri, ziraat, temel tüketim malzemeleri, perakende büyük mağazacılık ve gıda gibi sektörler başta olmak üzere yukarıda belirtilen sektörlerde yatırım imkânı bulunmaktadır. Ayrıca; Libya'da gerçekleştirilen geniş kapsamlı özelleştirme çerçevesinde de bazı endüstri tesisleri, Libyalı yatırımcılarla birlikte yabancı sermayeye açılmış bulunmaktadır. Yabancı sermaye yatırımları ile ilgili yetkili tek kurum olan Libya Yabancı Sermaye Kurulu'nun (<http://investinlibya.ly>) web sitesinde de hem mevzuat hem de yatırım olanakları ile ilgili

bilgiler bulunmaktadır.

Mısırata Serbest Bölgesi :

1999 tarihli yasa ile Serbest Bölgeler Genel İdaresi ve ülkenin tek serbest bölgesi olan Mısırata Serbest Bölgesi kurulmuştur.

Serbest bölgede firmalara sağlanan başlıca imkanlar şunlardır:

- Transit ihracatı yapılacak yerel ürünlerin, serbest bölgede üretilen ürünlerin ve ihracat amacıyla ithal edilmiş ürünlerin depolanması,
- Eşyaların boşaltılması, temizlenmesi, yerel ürünleri de içine alabilecek yeni bileşimler yapılması, yeniden paketlenme ve pazarın talebine göre ürünün durumunda yapılacak benzer operasyonlar,
- Demontaj, montaj, tamamlayıcı veya yeniden üretim faaliyetleri,
- Serbest Bölgedeki yatırımcıların ihtiyaç duyabileceği finansal hizmetler, bankacılık, sigortacılık ve diğer hizmetler.

Serbest Bölgede Sağlanan Teşvik ve Avantajlar :

- Yatırım sermayesi ve kazançların serbestçe dışarı çıkarılabilir.
- Sermayenin ve malların Serbest Bölge ile yabancı ülkeler arasında dolaşımı denetime ve gümrük vergisine tabi değildir.
- 5 yıllığına sağlanan gelir vergisi muafiyeti üç yıl daha uzatılabilir.
- Bölgedeki faaliyetlerden elde edilen kazançlar yeniden yatırıma dönüştürülürse aynı muafiyetten yararlanır.
- Muafiyet dönemindeki zararlar gelecek yıllara aktarılabilir.
- Serbest bölgedeki projeler millileştirmeye karşı yasal koruma altındadır. Ayrıca buradaki tesisler başka yere götürülebilir.
- Projelerin bir kısmı veya tamamının mülkiyeti başka bir yatırımcıya devredilebilir.
- Proje süreleri yatırımcının ihtiyacına göre belirlenmektedir.
- Projelerde gereken makina, ekipman ve hammadde ihracat ve ithalat vergisi veya ilave ücretlerden muaftır.
- Serbest Bölgeden ithal veya ihraç edilen ürünlerin depolanmasında zaman kısıtlaması yoktur.
- Serbest Bölgedeki projelerin ticaret odalarına kaydı veya ihracatçı/ithalatçı kaydı yaptırması gerekmemektedir.
- Projelerin yürütülmesi için gerekli niteliklere sahip yabancı işçi çalıştırılabilir.

Bu konudaki yasanın tamamına http://www.investinlibya.com/en_misrata.htm web adresinden ulaşmak mümkündür.

Ülke Dışından Gelen ve Ülke Dışına Giden Doğrudan Yatırımlar

	2024	2025*	2026*	2027*	2028*	2029*	2030*
Ülke dışından gelen doğrudan yatırım (milyon \$)	1 499,61	2 683,12	3 259,81	2 702,69	3 022,61	1 752,14	1 944,38
Ülke dışından gelen doğrudan yatırımın GSYİH ya oranı (%)	3,37	5,79	6,82	5,00	5,00	2,70	2,80
Ülke dışından gelen doğrudan yatırım stoku (milyon \$)	19 479,46	21 979,46	24 979,46	26 029,46	27 131,96	28 289,59	30 000,00
Ülke dışına giden doğrudan yatırım (milyon \$)	-173,79	-160,99	-271,65	-313,45	-339,70	-369,38	-416,65
Ülke dışına yapılan doğrudan yatırım stoku (milyon \$)	20 627,64	20 777,64	21 027,64	21 312,64	21 617,59	21 943,89	22 200,00

(*) Tahmini Veriler

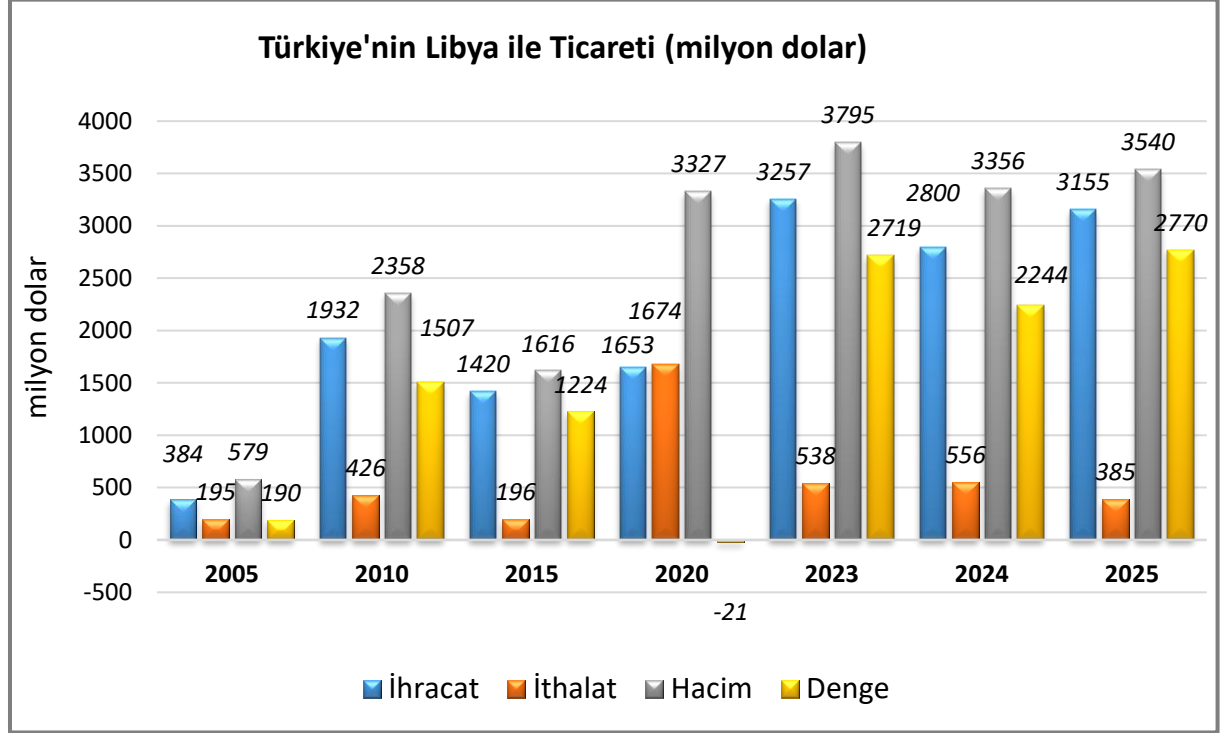
Kaynak: EIU-2026

5. TÜRKİYE ile TİCARET

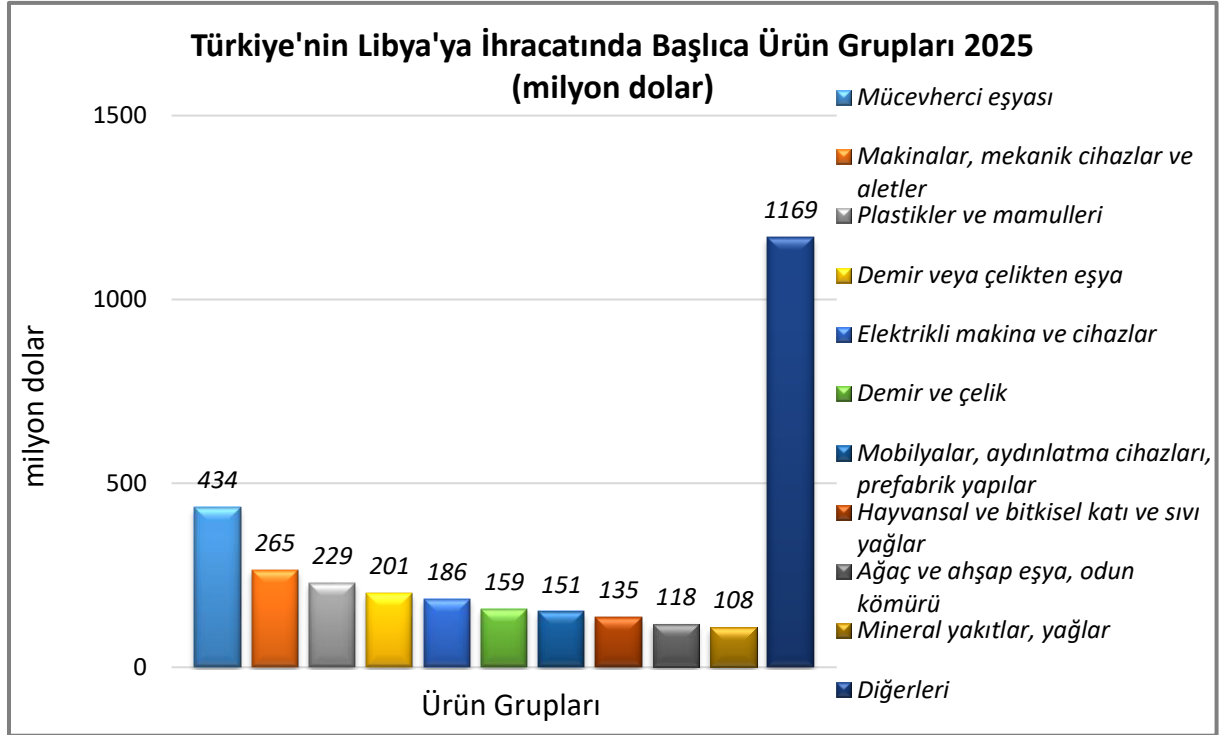
Genel Durum

Libya ile ticaretimizde 2010 yılından önce dış ticaret açığı verdiğimiz görülmektedir. 2010 yılından sonra hem Libya'dan ithalatımızın azalması hem de Libya'ya ihracatımızın artmasıyla Libya ile ticaretimiz tam tersine dönerek dış ticaret fazlası vermeye başlamıştır.

Türkiye-Libya Dış Ticareti

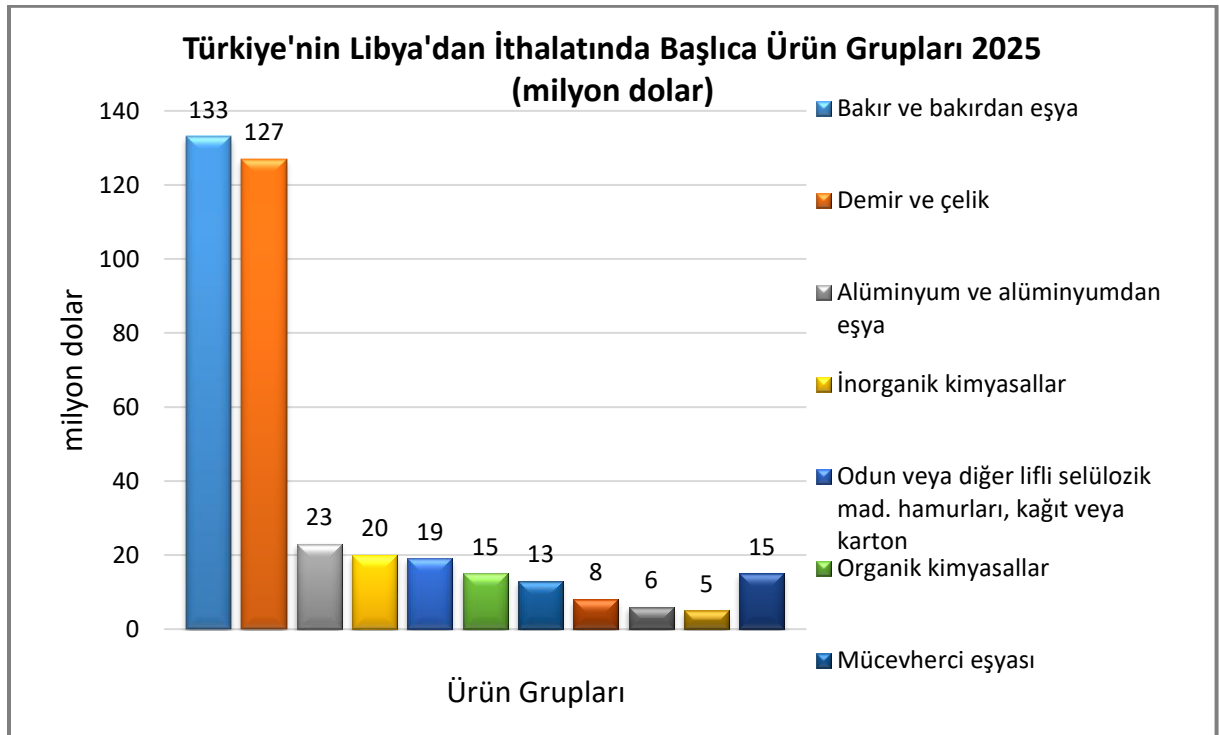
Türkiye'nin Libya'ya İhracatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap-Direct Data/Türkiye

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

Türkiye'nin Libya'dan İthalatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap-Direct Data/Türkiye

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

EKLER:**EK-1: Libya'nın İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)**

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2022	2023	2024	Pay (%, 2024)	Değişim (%, 2023- 2024)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			40 228 765	35 746 565	31 821 290	100	-11
1.	2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	33 743 531	31 525 582	28 250 372	88,8	-10,4
2.	7108	Altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	744 263	797 651	736 628	2,3	-7,7
3.	2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	3 472 274	1 309 179	733 960	2,3	-43,9
4.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	907 144	943 804	714 146	2,2	-24,3
5.	7203	Demir cevherinin doğrudan indirgenmesi ile elde edilen demirli ürünler (parça, pellet) (demir oranı >= %99.94)	198 032	239 394	265 625	0,8	11
6.	2901	Asiklik hidrokarbonlar	0	3 693	221 556	0,7	5899,4
7.	7204	Dökme demirin, demirin veya çeliğin döküntü ve hurdaları veya bunların eritilmesi ile elde edilmiş külçeler	282 693	234 157	147 110	0,5	-37,2
8.	7404	Bakır döküntü ve hurdaları	145 863	139 843	128 595	0,4	-8
9.	2814	Saf amonyak veya amonyağın sulu çözeltileri	200 278	158 022	119 650	0,4	-24,3
10.	2707	Yüksek sıcaklıkta taşkömürü katranının damıtılmasından elde yağlar ve diğer ürünler	0	84	98 269	0,3	116886,9
11.	7602	Alüminyum döküntü ve hurdaları	87 720	68 706	76 299	0,2	11,1
12.	7214	İnşaat demiri	11 298	47 834	47 295	0,1	-1,1
13.	2905	Asiklik alkoller ve bunların halojenlenmiş, sülfolanmış, nitrolanmış veya nitrozlanmış türevleri	2 471	0	42 486	0,1	-
14.	7207	Demir veya alaşımsız çelikten yarı mamuller	36 116	15 384	35 711	0,1	132,1
15.	804	Hurma, incir, ananas, avokado ve guava armudu, mango ve mangost (taze/kurutulmuş)	5 889	11 318	22 797	0,1	101,4

Kaynak: Trademap-Mirror Data/Libya

EK-2: Libya'nın İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2022	2023	2024	Pay (% 2024)	Değişim (% 2023-2024)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			19 923 029	23 260 779	25 269 552	100	8,6
1.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	5 304 279	4 605 636	3 999 240	15,8	-13,2
2.	2402	Tütün/tütün yerine geçen maddelerden purolar, sigarillolar ve sigaralar	477 665	645 781	1 309 590	5,2	102,8
3.	8411	Turbojetler, turbopropellerler ve diğer gaz türbinleri	240 056	281 599	1 291 034	5,1	358,5
4.	8703	Otomobiller	606 560	917 749	816 575	3,2	-11
5.	1701	Kamış/pancar şekeri ve kimyaca saf sakkaroz (katı halde)	212 136	251 565	485 598	1,9	93
6.	7113	Mücevherci eşyası ve aksamı (kıymetli metallere veya kıymetli metallere kaplama metallere)	389 563	416 873	446 246	1,8	7
7.	3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	290 137	298 006	354 599	1,4	19
8.	2601	Demir cevherleri ve konsantreleri	280 495	324 395	330 250	1,3	1,8
9.	8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	157 706	203 745	316 859	1,3	55,5
10.	8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen mak.	53 499	61 279	312 596	1,2	410,1
11.	7108	Altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	26 620	58 926	301 953	1,2	412,4
12.	8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	195 376	270 192	273 309	1,1	1,2
13.	6802	Yontulmaya veya inşaata elverişli işlenmiş taşlar (kayagan taşı hariç), mozik için küp şeklinde taşlar, granüller	156 294	357 894	272 955	1,1	-23,7
14.	9403	Diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	198 927	254 005	227 802	0,9	-10,3
15.	207	Kümes hayvanlarının etleri ve yenilen sakatatı (taze, soğutulmuş veya dondurulmuş)	200 708	170 267	218 815	0,9	28,5

Kaynak: Trademap-Mirror Data/Libya

EK-3: Libya'nın Ülkelere Göre İhracatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2022	2023	2024	Pay (% 2024)	Değişim (% 2023-2024)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		40 228 765	35 746 565	31 821 290	100	- 11
1.	İtalya	10 500 545	7 963 916	6 902 655	21,7	-13,3
2.	Almanya	3 806 885	5 323 363	4 749 336	14,9	-10,8
3.	İngiltere	1 608 531	1 589 646	2 808 520	8,8	76,7
4.	Yunanistan	2 545 752	2 195 902	2 621 439	8,2	19,4
5.	İspanya	3 953 770	3 084 094	2 546 802	8	-17,4
6.	Fransa	2 230 051	2 638 868	2 239 685	7	-15,1
7.	BAE	1 784 915	1 850 195	1 705 007	5,4	-7,8
8.	ABD	2 245 819	1 568 565	1 492 247	4,7	-4,9
9.	Çin	2 933 438	2 201 303	1 160 929	3,6	-47,3
10.	Hollanda	1 838 500	1 269 762	979 829	3,1	-22,8
11.	Avusturya	770 344	1 160 628	689 674	2,2	-40,6
12.	Tayland	1 945 091	1 366 130	598 933	1,9	-56,2
13.	Türkiye	767 019	538 017	555 766	1,7	3,3
14.	İsveç	346 216	386 550	402 076	1,3	4
15.	Bulgaristan	18 278	2 089	368 178	1,2	17524,6

Kaynak: Trademap-Mirror Data/Libya

EK-4: Libya'nın Ülkelere Göre İthalatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2022	2023	2024	Pay (% 2024)	Değişim (% 2023-2024)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		19 923 029	23 260 779	25 269 552	100	8,6
1.	BAE	1 366 400	1 836 079	3 962 931	15,7	115,8
2.	Çin	2 373 287	3 917 355	3 587 540	14,2	-8,4
3.	Türkiye	2 841 054	3 257 338	2 799 831	11,1	- 14
4.	İtalya	2 287 623	1 839 643	2 467 875	9,8	34,1
5.	Mısır	1 214 854	1 839 878	1 950 875	7,7	6
6.	Yunanistan	1 946 097	1 708 138	1 187 170	4,7	-30,5
7.	Güney Kıbrıs	133 025	775 252	851 489	3,4	9,8
8.	Tunus	793 602	855 397	790 378	3,1	-7,6
9.	Hindistan	274 959	505 232	668 139	2,6	32,2
10.	Brezilya	320 013	450 877	654 891	2,6	45,2
11.	Almanya	557 545	615 643	651 287	2,6	5,8
12.	Belçika	1 358 188	454 606	590 419	2,3	29,9
13.	ABD	290 964	446 260	567 220	2,2	27,1
14.	Hollanda	365 128	355 725	463 917	1,8	30,4
15.	G. Kore	366 876	572 190	451 843	1,8	- 21

Kaynak: Trademap-Mirror Data/Libya

Ek-5: Türkiye'nin Libya'ya İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2023	2024	2025	Pay (% 2025)	Değişim (%, 2024- 2025)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			3 257 338	2 799 831	3 155 065	100	12,7
1.	7113	Mücevherci eşyası ve aksamı (kıymetli metallere veya kıymetli metallere kaplama metallere)	392 237	367 155	415 263	13,2	13,1
2.	9403	Diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	118 565	102 264	99 742	3,2	-2,5
3.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	535 897	168 442	90 623	2,9	-46,2
4.	1512	Ayçiçeği, aspir, pamuk tohumu yağları ve bunların fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	68 234	68 516	83 128	2,6	21,3
5.	7308	Demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı, inşaatta kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelikten sac, çubuk, vb.	32 353	42 403	81 601	2,6	92,4
6.	7208	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde ürünleri (genişlik >= 600 mm)	16 958	31 179	64 984	2,1	108,4
7.	4411	Ağaçtan veya diğer odunsu maddelerden lif levhalar	40 442	44 942	62 324	2	38,7
8.	1905	Tatlı Bisküvi ve Gofretler	53 687	57 952	61 212	1,9	5,6
9.	802	Diğer kabuklu meyveler (taze/kurutulmuş) (kabuğu çıkarılmış/soyulmuş)	67 811	40 846	60 803	1,9	48,9
10.	7311	Demir veya çelikten sıkıştırılmış veya sıvı hale getirilmiş gazlar için kaplar	432	694	60 543	1,9	8623,8
11.	9619	Hijyenik havlular ve tamponlar, bebek bezleri ve benzeri hijyenik eşya	47 641	46 304	57 981	1,8	25,2
12.	8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	32 588	39 772	57 514	1,8	44,6
13.	6802	Yontulmaya veya inşaat elverişli işlenmiş taşlar (kayagan taşı hariç), mozik için küp şeklinde taşlar, granüller	35 123	45 731	51 287	1,6	12,1
14.	5702	Dokunmuş halılar ve dokumaya elverişli maddelerden diğer yer kaplamaları	57 560	49 154	46 079	1,5	-6,3
15.	3916	Plastikten monofiller, ince ve kalın çubuklar ve profiller (enine kesitinin en geniş yeri > 1mm)	51 187	44 087	45 556	1,4	3,3

Kaynak: Trademap-Direct Data/Türkiye

Ek-6: Türkiye'nin Libya'dan İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2023	2024	2025	Pay (% 2025)	Değişim (% 2024-2025)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			538 017	555 766	384 578	100	-30,8
1.	7404	Bakır döküntü ve hurdaları	117 867	115 253	121 666	31,6	5,6
2.	7203	Demir cevherinin doğrudan indirgenmesi ile elde edilen demirli ürünler (parça, pellet) (demir oranı >= %99.94)	49 299	58 580	66 134	17,2	12,9
3.	7204	Dökme demirin, demirin veya çeliğin döküntü ve hurdaları veya bunların eritilmesi ile elde dilmiş külçeler	174 681	87 837	60 787	15,8	-30,8
4.	7602	Aluminyum döküntü ve hurdaları	37 618	44 738	22 763	5,9	-49,1
5.	2814	Saf amonyak veya amonyanın sulu çözeltileri	53 358	36 420	20 142	5,2	-44,7
6.	4707	Kağıt ve karton döküntü ve kırıntıları	3 046	9 358	18 546	4,8	98,2
7.	7108	Altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	51 864	4 686	13 321	3,5	184,3
8.	7403	Rafine edilmiş bakır ve bakır alaşımları (ham)	1 066	9 160	11 682	3	27,5
9.	2905	Asiklik alkoller ve bunların halojenlenmiş, sülfolanmış, nitrolanmış veya nitrozalanmış türevleri	0	2 098	10 269	2,7	389,5
10.	2617	Diğer metal cevherler ve konsantreleri	1 330	1 302	7 632	2	486,2
11.	3915	Plastikten döküntü, kalıntı ve hurdalar	1 364	3 035	5 779	1,5	90,4
12.	2901	Asiklik hidrokarbonlar	0	19 333	4 924	1,3	-74,5
13.	2503	Her nevi kükürt (süblime, presipite ve koloidal kükürt hariç)	0	0	4 575	1,2	-
14.	3102	Azotlu mineral veya kimyasal gübreler	10	0	4 522	1,2	-
15.	301	Canlı balıklar	7 433	2 240	3 976	1	77,5

Kaynak: Trademap-Direct Data/Türkiye